

HYVÄ PAHA TUTKIMUKSEN YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAVUUS

Tutkitun tiedon merkitys päätöksenteon pohjana ja lähtökohtana on vahvistunut viimeisten vuosikymmenien aikana (ks. esim. Kärkkäinen ym., 2022; Jussila, 2012). Tutkitulle tiedolle on tarvetta monissa eri yhteyksissä ja eri tasoilla, paikallisesti ja kansallisesti. Esimerkiksi pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa korostetaan vahvasti tutkittuun tietoon pohjaavaa päätöksentekoa ja sen edistämistä (Valtioneuvosto 2019). Tiedepolitiikassa tutkimustiedon yhteiskunnallinen vaikuttavuus on keskeinen tavoite, vaikuttavuuden kautta perustellaan myös tutkimuksen julkista rahoitusta (esim. Kivisto & Lilja, 2022).

Päätöksentekijöiden ja tutkijoiden suhde on usein ristiriitainen. Tutkimuksen tekijät haluavat korostaa omaa riippumattomuuttaan päätöksentekijöistä. Kuitenkin he myös toivovat, että päätöksentekijät turvaisivat päätöksiä tehdessään mutun sijaan faktoihin, siis tutkimustietoon. Päätöksentekijät puolestaan käyttävät mielellään tutkimustuloksia, ainakin jos ne tukevat heidän politiikkatavoitteitaan.

Vaikka päätöksentekijät yleisesti ottaen arvostavat riippumatonta asiantuntijatietoa, on tiedon hyödyntämisessä päätöksenteon tukena monia ongelmia. Ne liittyvät muun muassa tutkimuksen ja päätöksenteon erilaisiin toimintatapoihin ja aikaperspektiiveihin. Tieteellisen tutkimuksen on haastavaa vastata päätöksenteon nopeampoihin, per heti tiedontarpeisiin, joissa pinnalla olevat aiheet ja teemat voivat vaihtua hyvinkin nopeasti. Päätöksentekijälle akateemisen tutkimusraporttien kieli tuntuu ehkä vaikealta, eikä niiden lukemiseen edes ole aikaa. Teksteihin kaivataan tiivistä esittämismuotoa ja valmiita toimenpidesuosituksia. (Jussila 2012, s. 40–42.)

Tiedon hyödyntämisessä tutkimustiedon saavutettavuus ja käytettävyys ovat ensiarvoisen tärkeitä tekijöitä. Tähän liittyvät vahvasti esimerkiksi viestintään liittyvät kysymykset. Nykypäivänä informaatiotulva on suuri ja päätöksentekijän katse valikoiva. Yhteydet ja vuorovaikutus tutkijoiden ja päätöksentekijöiden välillä tukevat tutkimustiedon hyö-

dyntämistä ja vaikuttavuutta. Monimuotoinen tiedeviestintä levittää tietoa tutkimustuloksista erilaisille yleisöille. Tiedon saatavuuden ja jakamisen mahdollisuudet ovat teknologisoitumisen myötä lisääntyneet ja esimerkiksi erilaisen avoimen tiedon määrä on kasvanut. Kuitenkin tietoa ja tutkimustuloksia myös suojellaan aikaisempaa voimakkaammin. Akateeminen kilpailu ei kannusta tietojen ja tulosten jakamiseen esimerkiksi yleistajuisten lehtiartikkeleiden muodossa.

Tieteellisessä tutkimuksessa tutkimuksen luotettavuus ja tulosten uskottavuus edellyttävät, että tutkimuksessa noudatetaan hyvää tieteellistä käytäntöä. Vastuu hyvän tieteellisen käytännön noudattamisesta kuuluu jokaiselle tutkijalle ja tiedeyhteisön jäsenelle. Tutkijan vaikutusmahdollisuudet siihen, miten tutkimuksen tuloksia käytetään, ovat kuitenkin vähäiset. Poliitiikan ja päätöksenteon kentällä tutkimustieto on usein yksi retoriikan väline ja argumentti muiden joukossa, ja tietoa voidaan käyttää myös väärin. Tarvetta on tutkimustiedon hyödyntämiseen ja käyttöön liittyville hyville käytännöille ja eettiselle ohjeistukselle.

Tutkimuksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus on osoittautunut haasteelliseksi mitata. On kuitenkin täysin oikeutettua kysyä, mikä ylipäänsä on tutkimuksen rooli, jos sen tulokset jäävät pöytälaatikkoon pölyttymään vailla käyttöä? Onko eettisesti oikein tehdä tutkimusta, josta ei ole hyötyä laajemmin yhteiskunnassa tai joka jää vain pienen akateemisen piirin sisälle? Aina tieteen merkittävyyttä ei ole mahdollista arvioida ennalta, eikä se saa olla tarkoituksaan. Tieteellä ja tutkimuksella on vahva itseisarvo. Uteliaisuus, pyrkimys ymmärtää asioita ja katsoa niitä eri näkökulmista ovat kaiken sivistyksen ja ihmisyiden ytimessä.

Ensi keväänä, 20.–21.4.2023, järjestetään yhdeksännet Kulttuuripolitiikan tutkimuksen päivät Rovaniemellä teemalla kulttuuripolitiikan voimat ja jännitteet. Kulttuuripolitiikan tutkimuksen seura järjestää päivät yhteistyössä Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan kanssa. Tutkimuspäivät ovat loistava keino – myös päätöksentekijöille – saada tietoa, jota monitieteinen ja monipuolinen kulttuuripolitiikan tutkimus maassamme tuottaa. Sitä ennen haastan jokaisen ottamaan aikaa ja perehtymään Kulttuuripolitiikan tutkimuksen vuosikirjan monipuoliseen artikkeli- ja tekstitarjontaan.

Minna Ruusuvirta
Päätoimittaja

Lähteet

- Jussila, Henrik (2012). Päätöksenteon tukena vai hyllyssä pölyttymässä? Sosiaalipoliittisen tutkimustiedon käyttö eduskuntatyössä. Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 121. Kelan tutkimusosasto, Helsinki.
- Kivisto, J. & Lilja, E. (2022) Tutkimuksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus ei pelkisty ohjattavaksi ja mitattavaksi. Poliitikasta.fi, 27.10.2022. URL: <https://politiikasta.fi/tutkimuksen-yhteiskunnallinen-vaikuttavuus-ei-pelkisty-ohjattavaksi-ja-mitattavaksi/>
- Kärkkäinen T., Lauronen J.-P. & Muhonen, R. (2022) Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnassa tuotetun tiedon hyödyntäminen valmistelun ja päätöksenteon tukena. Valtioneuvoston selvitys 2022:1.
- Valtioneuvosto (2019) Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019. Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Valtioneuvoston julkaisuja 2019:31, Helsinki.